

Disfagia i trastorns relacionats

2013/2014

Codi: 101712

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Andreu Sauca Balart

Correu electrònic: Andreu.Sauca@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Haver cursat l'assignatura "Neurologia del Llenguatge".

Objectius

En acabar l'assignatura l'alumne/a haurà de ser capaç de:

- Avaluar i diagnosticar els trastorns de l'alimentació i la deglució en totes les edats i etiologies.
- Saber administrar el MECV-V i altres proves com l'EAT10 i la Tècnica de Payne)
- Conèixer les bases anatòmiques implicades en els processos rehabilitadors de la deglució i de les restants post-cirurgia amb resultat de disfàgia.
- Conèixer i saber aplicar les maniobres i tècniques terapèutiques per a tractar els trastorns de l'alimentació i la deglució estudiats.
- Conèixer els productes específics per l'alimentació de pacients amb disfàgia.
- Conèixer les eines i productes més habituals tant per a l'avaluació com pel tractament dels problemes de deglució.
- Saber identificar els trastorns associats que comporten per tal de prendre decisions terapèutiques eficaces.

Competències

- Logopèdia
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
- Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
- Valorar de manera crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
2. Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).
3. Descriure i explicar la base teòrica de les tècniques de rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució d'origen neurològic.
4. Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.
5. Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució causades per dany cerebral.
6. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
7. Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
8. Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.
9. Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.

Continguts

1. Anatomofisiologia de la deglució.
  - Fisiopatologia de la deglució.
  - Semiologia dels trastorns de la deglució.
2. Exploració clínica i instrumental de la deglució.
  - EAT10
  - MECV-V
  - T. de Payne
  - Altres exploracions
3. Identificació i maneig de la disfàgia en neonats prematurs.
  - Desenvolupament de les funcions orals de l'alimentació
  - Alimentació infantil: normalitat, reflexos i evolució
  - Estimulació orofacial en les UCIN
4. Disfàgia orofaríngea d'origen neurològic i trastorns associats
  - Exploració i rehabilitació de la disartria
5. Disfàgia d'origen orgànic i trastorns associats.
  - Exploració i rehabilitació de les disglòssies
6. Disfàgia vs deglució atípica i trastorns associats
  - Avaluació clínica i instrumental de la deglució atípica
  - Interrelació entre deglució atípica, alteracions de parla i disfuncions orofacials associades
  - Diagnòstic diferencial: disfàgia i deglució atípica
7. Objectius, programació i planificació de la rehabilitació de la deglució segons patologia de base
  - Maniobres i tècniques directes i indirectes de Rehabilitació de la disfàgia

Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric de cada tema i un mòdul pràctic amb sessions de discussió i revisió de casos clínics mitjançant la visualització de vídeos, i en el que s'entrenarà a l'alumne de forma pràctica en l'ús de les principals proves d'avaluació de la deglució i els seus trastorns.

Les activitats formatives -amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- s'especifiquen a continuació.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes de teoria amb suport TIC	24	0,96	2, 3, 5, 9
Classes pràctiques d'anàlisi crític i debat de casos pràctics	12	0,48	7
Tipus: Supervisades			
Tutories programades amb el professor per revisió d'activitats dirigides	2	0,08	1, 3, 7
Tipus: Autònomes			
Consultes bibliogràfiques i documentals	24	0,96	4, 5
Entrenament amb programes informàtics basats en tutorials preparats pels professors	15	0,6	3
Lectura comprensiva de materials	15	0,6	5
Participació en fòrums de comunicació entre companys	15	0,6	2, 3, 7
Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals	10	0,4	5
Realització de treballs	30	1,2	4, 5

Avaluació

AVALUACIÓ CONTINUADA:

Evidència 1: Examen Parcial tipus tets (no resten les respostes incorrectes). No eliminatori de matèria (10%)

Evidència 2: Examen Parcial tipus tets (no resten les respostes incorrectes). Acumulatiu, inclou la matèria anterior. No eliminatori de matèria (15%)

Evidència 3: Examen Parcial tipus tets (no resten les respostes incorrectes). Acumulatiu, inclou la matèria anterior. No eliminatori de matèria (20%)

Evidència 4: Examen Final tipus test + dos preguntes obertes sobre les sessions pràctiques (55%).

Evidència 5: Contribucions al fòrum de discussió de casos (veure pautes d'avaluació)

Evidència 6: Investigacions expressades en forma d'article publicable sobre aspectes de la matèria (veure pautes d'avaluació)

PAUTES D'AVAUACIÓ:

- La puntuació obtinguda a les dues preguntes obertes de l'examen final, sols serà computable si s'ha assistit a totes les sessions pràctiques del curs assignades.
- Per aprovar l'assignatura s'han d'haver fet totes les pràctiques.
- Alumne no presentat: si no ha assistit a les pràctiques o no ha fet les proves.
- Assignatura superada: aprovar amb un 5 tenint en compte els percentatges de cada evidència abans esmentada.
- Reavaluació: només es donarà l'opció de reavaluació els alumnes que tinguin a partir d'un 4. La reavaluació constarà de dues parts: una prova tipus test i la resolució oral d'un cas pràctic.

- La nota final pot incrementar-se:
  - Per contribucions al fòrum de discussió de casos al Campus virtual, fins a 0,5 punts addicionals segons la valoració del docent de les contribucions.
  - Per la redacció d'articles publicables sobre aspectes relatius a la matèria, fins a 1 punt addicional. En aquest cas, l'article haurà de ser lliurat al docent abans de la realització de l'examen final.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1. Examen Parcial 1. Tipus Test on-line. No eliminatori.	10	0,25	0,01	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8
2. Examen Parcial 2. Tipus Test on-line. Acumulatiu. No eliminatori.	15	0,25	0,01	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
3. Examen Parcial 3. Tipus Test on-line. Acumulatiu. No eliminatori.	20	0,25	0,01	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
4. Examen Final. Tipus Test escrit + dues preguntes obertes (una corresponent a cada pràctica). Acumulatiu.	55	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
5. Seguiment i contribucions personals al fòrum de discussió de casos del campus virtual. (Voluntari)	màxim: +0,5	0,25	0,01	1, 6, 9
6. Realització d'investigacions que resultin en un article publicable en una revista del sector. (Voluntari)	màxim: + 1.0	0	0	1, 7

Bibliografia

Llibres:

- S. Borrás y V. Rosell. Guía para la reeducación de la deglución atípica y trastornos asociados. Nau Llibres, 2005
- D. Bleeckx. Disfagia. Evaluación y reeducación trastornos de la deglución. Mc Graw Hill, 2004. (Esgotat, però hi és a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB, inclouent-hi el CD-ROM)
- P. Clavé y P. García. Guía de diagnóstico y de tratamiento nutricional y rehabilitador de la Disfagia Orofaríngea. Nestlé Nutrition. Editorial Glosa, S.L. Barcelona 2011
- Glauca del Burgo. G. de la Aleja. Rehabilitación de problemas de deglución en pacientes con daño cerebral sobrenido, Editorial EOS, Madrid, 2004
- D. Grandi i G. Donato. Terapia miofuncional. Diagnóstico y tratamiento. Ed. Lebon. Barcelona, 2008. (Inclou CD-ROM i làmines)
- F. Lehucho i A. Allali. La voz. Vols. I,II,III,IV Ed.Masson.
- J.A. Logemann. Evaluation and Treatment of Swallowing Disorders. Pro-ed, Austin, Texas, 1998 (2a)
- M. Massana. Tractament i prevenció de la dislàlia. Barcelona: Escola de Patologia del Llenguatge. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, 2003
- N. Melle. Guía de intervención logopédica en la disartria. Colección Trastornos del lenguaje, n. 4, Editorial Síntesis, Madrid, 2008
- Nestlé Nutrition. EAT 10, Herramienta validada para el cribado de la disfagia. Nestlé, 2011
- I. Queiroz Marchesan. Fundamentos de la Fonoaudiología. Aspectos Clínicos de la motricidad oral, Editorial Medica Panamericana, 2002
- J.M. Ustrell et al. Terapéutica multidisciplinaria de las maloclusiones dentarias en el paciente infantil. Laboratorios KN, Barcelona, 2001
- M. Velasco. V. Arreola, P. Clavé, C. Puiggrós. Abordaje clínico de la disfagia orofaríngea: diagnóstico y tratamiento. Nutrición Clínica en Medicina, Noviembre 2007.
- N. Zambrana. Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial. Tratamiento precoz y

- preventivo. Terapia miofuncional. Masson. Actualidades Médico Odontológicas Latinoamérica. 2000
- J. Devi i J. Deus (Coordinadors), Las demencias y la Enfermedad de Alzheimer. ISEP Universidad

Manuais ORL:

- P. Abelló y M. Quer. Manual d'Oto-rino-laringologia. Manuals de la Universitat Autònoma de Barcelona, n. 8. Bellaterra, 1992.
- R. Ramírez et al. Manual de Otorrinolaringología. McGraw-Hill-Interamericana. Madrid, 1998

Webs:

- www.dysphagiaonline.com
- www.e-logopedia.net
- <http://revista.logopediamail.net>
- www.voiceandswallowing.com
- <http://www.fresenius.com/407.htm>
- <http://www.nestle-nutrition.com/Public/Default.aspx>
- <http://www.nutriciaclinico.es/>
- <http://www.myessd.org/>
- <http://www.essd2013.org/>